

Regeringskansliet, Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se;
fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se

Remiss om SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn.

Er beteckning: Fi2024/01521

Länsstyrelsen i Kronobergs län är positiv till att en bred översyn har gjorts av systemet för kommunalekonomisk utjämning. Utifrån den instruktionsenliga uppgiften att främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet noterar Länsstyrelsen att kommitténs förslag bedöms, på ett övergripande plan, få positiv inverkan för Kronobergs läns kommuner och Regionen.

Länsstyrelsen Kronoberg noterar från bilaga 6, Den lokala tillväxtens Bestämningfaktorer, resonemanget om inkomstutjämnings effekter på tillväxt. Rapporten drar slutsatsen att det inte går att belägga att utjämningsystemet är hämmande för lokal eller regional tillväxt.

Länsstyrelsen i Kronoberg är på ett principiellt plan positiv till inordnande av riktade statsbidragen i det generella bidraget. Men vi ser några undantag som bör övervägas: *Stödet till verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar och Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del).*

Samlade ekonomiska effekter – avsnitt 13

Kronobergs län består av landsbygdskommuner, mindre städer, tätorter och större stad. Länet har ett livaktigt, varierat och framgångsrikt näringsliv, universitet och närhet till större regioner som Öresundsregionen. Likväl finns utmaningar, framför allt i de

mindre kommunerna, exempelvis att attrahera arbetskraft. Det är också så att från flyktingkrisen 2015 till nu har det skett kraftiga demografiska förändringar i befolkningsunderlaget och därmed skapat utmaningar genom stora befolkningsökningar och minskningar på kort tid. Liksom i andra delar av landet finns i delar av sydöstra Sverige en gleshetsproblematik i att upprätthålla offentlig service.

Den redovisade samlade ekonomiska effekten i de kommungrupper som berör Kronobergs län ger en positiv förändring av utredningens förslag. Detsamma gäller den regionala nivån.

Förslag på riktade statsbidrag att inordna i det generella statsbidraget- avsnitt 4.5

Kommittén föreslår att totalt 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn.

Länsstyrelsen instämmer på en övergripande nivå i den beskrivning som ges i betänkandet kring hanteringen och konsekvenserna av statsbidragen och ser det som en positiv förändring att minska antalet riktade statsbidrag till förmån för det generella statsbidraget.

Men vårt allmänna instämmande ges med några tydliga undantag. Det handlar om *statsbidrag för verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar* och *Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del)*

Statsbidrag för verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar

Länsstyrelsen Kronoberg ser en stor risk med förslaget om att det riktade statsbidraget för verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykisk funktionsnedsättning inordnas i det generella statsbidraget. Verksamhet med personligt ombud regleras och finansieras i stort genom Förordning (2013:522) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar. I det fall statsbidraget inordnas i det generella statsbidraget upphör förordningen att gälla och därmed styrningen för dessa verksamheter.

Att bedriva verksamhet med personligt ombud är idag frivilligt för kommunerna. Om statsbidraget framöver inordnas i det generella statsbidraget enligt utjämningskommitténs förslag, finns det en

stor risk att verksamheten har svårt att konkurrera om medlen med annan kommunal verksamhet som är lagstadgad. Detta skulle kunna få svåra konsekvenser för målgruppen som har svårt att göra sin röst hörd samt få sina rättigheter i samhället tillgodosedda. Detta riskerar därmed att bidra till ökat utanförskap.

Socialstyrelsen presenterade 2023 "Kartläggning och analys om systemet med personligt ombud". I kartläggningen fördes fram förslag om förändringar för att säkerställa rättssäkerhet och jämlikhet för målgruppen. Av kartläggningen framgår att under nuvarande system är det riktade statsbidraget viktigt för kommunerna att bedriva verksamheter med personligt ombud. Regeringens Samsjuklighetsutredning, "Från delar till helhet – Tvångsvård som en del av sammanhållen och personcentrerad vårdkedja" (SOU 2023:5), pekar på behov av en utökning av personligt ombud. För att minimera risken att förslaget får negativa konsekvenser för målgruppen vill Länsstyrelsen att kartläggningen och utredningen beaktas.

Länsstyrelsen Kronoberg vill även betona att det bör genomföras en djupare analys av konsekvenserna för målgruppen, vilket saknas i utredningen. Länsstyrelsen saknar även resonemang kring vilka konsekvenser förslaget kan få ur ett barnrättsperspektiv. I var femte klientkontakt möter de personliga ombuden klienter som har minderåriga barn boende hos sig. Om verksamheter med personligt ombud riskerar att stå utan statliga medel och risk för nedläggning eller bortprioritering, skulle det drabba målgruppen och i förlängningen även drabba barnen till föräldrar med psykisk ohälsa. Barn som i högre utsträckning drabbas av skador än andra barn.

Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del)

Länsstyrelsen Kronoberg ser en stor risk med förslaget om att det riktade statsbidraget för stärkt föräldraskapsstöd inordnas i det generella statsbidraget. Föräldraskapet har stor betydelse i det förebyggande och främjande arbetet för barns hälsa och utveckling i stort men också som en viktig del för att förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet.

För att stärka arbetet med det universella föräldraskapsstödet behöver kommuner och regioner arbeta långsiktigt med att skapa en stabil organisation och samordning. Möjligheten för föräldrar att få tillgång till råd och stöd i sitt föräldraskap är ojämnt i landet. Det nuvarande riktade statsbidraget kan vara avgörande för mindre

kommuner att göra de prioriteringar som behövs för att få till ett långsiktigt föräldraskapsstödjande arbete.

Statsbidraget möjliggör också insyn i vad dessa medel går till som i sin tur bidrar till att nationell, regional och lokal nivå kan erbjuda rätt stöd, och att det lokala arbetet erbjuder de bästa och mest effektiva arbetsätten och metoderna.

Länsstyrelsen Kronoberg understryker därför vikten av fortsatt riktade statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd för en ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd som också finnas tillgänglig under barnets hela uppväxt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Malin Almqvist med processledare Per Schöldberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Anders Meijer, enheten för tillväxt och landsbygd och enhetschef Anna Ståhl, enheten för social hållbarhet, medverkat.